

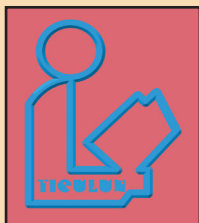
ĐOẠN PHIM CUỐI CÙNG

PHẠM CAO CỬNG

ĐOẠN PHIM CUỐI CÙNG

PHẠM CAO CỬNG

Thành phố Ba-Lê hôm nay như một cô con gái
sắm sửa đi xem hội : qua bao ngày ủ dột, vừa gió,
vừa tuyết, trời lại bỗng hắt nắng, như nhuộm vào
muôn cảnh vật một màu vui...

Nhưng trong một phố nhỏ thuộc hộ thứ chín dù trời
có nắng mà phố xá vẫn vắng như thường. Đó chỉ là vì
dân trong phố này hầu hết là những người nghèo, họ
không có đủ quần áo ấm để xông-pha ngoài trời gió
lạnh, nên dù ở trong nhà mà lò sưởi chẳng có than chỉ
đóng cửa kính lại, cho được đỡ buốt, rét thôi.

Riêng có lũ trẻ con, mấy đứa chuyên việc đóng cửa xe
ô-tô tại các hiệu ăn lớn, - chúng chỉ làm việc ban đêm,
nên ban ngày rồi, - và mấy đứa con cái nhà hạ tiện, bố
mẹ không hề săn sóc đến là lằng bằng chạy chạy chơi
ở ngoài phố. Chúng vốc từng vốc tuyết lớn, chia ra làm
hai phe, để phá thành của nhau !... Nhiều đứa vì bị tuyết
trơn, ngã chúi mũi, chúi lái. Nhưng chúng không khóc,
chỉ cười ròn vì hạng trẻ đáng thương này, thường bị cha
mẹ chúng, - không biết giẫy con cái ngoài cách roi-vọt,
- nhiều khi đánh chúng đau gấp mười như thế !...

Tiếng cười của chúng reo lên và làm cho cánh cửa
sổ một nhà mở ra ! Một ông cụ già, râu tóc đã bạc phơ,
có lẽ màu tóc của ông còn trắng hơn màu tuyết. Thấy
trẻ vui chơi một cách hồn nhiên, ông già cũng mỉm

5 | Đoạn Phim Cuối Cùng

cười, tưởng chừng như mình cũng đang sống lại trong những phút trẻ thơ. Ông vỗ hai bàn tay rần reo lại với nhau, rồi gọi :

- Ê ! Này những thằng Nhãi ! Chúng mày hãy để ý đây nhé, tao tung tiền đây !

Và vừa nói rút lời, ông đã giơ cao tay, ném vung xuống mặt tuyết một nắm tiền xu. Bọn trẻ reo hò mà tranh cướp. Nhiều đứa bị thằng khỏe chen lấn ngã đau buốt, mãi mãi mới giậy được, nhưng rồi lại hăng hái vào kéo chân những đứa lớn đang lúi húi tìm tiền...

Chúng gọi nhau, cãi nhau, hoặc cười ròn rã làm vang đông hân khu vắng vẻ này ? Tuy nhiên, những tiếng rộn rịp ấy không đủ làm tươi ấm lại một căn nhà kia, ở ngay gần đầu phố !

Căn nhà ấy rất nhỏ hẹp, lại dựng hơi thụt sâu vào nên khách qua đường nhiều khi không để ý nhìn thấy, mặc dầu trên vành cửa chủ nhà đã cố ý kẻ bằng một thứ sơn đỏ thắm rực rỡ : «Mỹ Dung, hiệu ảnh mỹ thuật, chụp hình theo cách tối tân» và một giòng chữ dưới nhỏ hơn, bằng màu sanh tươi, màu của hy vọng... (chủ nhân có kinh nghiệm ngót 20 năm, sẽ có thể làm vừa lòng quý khách bất cứ khó tính đến bậc nào !)

Ở vào một phố nghèo nàn, nhà lại nhỏ hẹp và không «có mặt hàng» như vậy hiệu ảnh Mỹ Dung mặc dầu có cái tên hiệu «hứa hẹn» cũng vẫn vắng khách như thường... Và chủ nhân nó, ông Giắc nhiều khi nhìn đàn con và vợ trong cảnh túng thiếu, phải chau mày mà thở dài, ông nghĩ mà tiếc cái đời xưa oanh liệt.

Thực vậy, hồi ấy cái phố «Thánh Honoré» này đâu đã đến nỗi nhỏ hẹp và tiêu tụy quá, như bây giờ và cửa hiệu của ông Giắc cũng đã từng là một ước mong của bao người... Đó chỉ là vì cái phố lớn ở cạnh bên chưa lấp, - trước nguyên chỉ là một giầy bãi hoang nhưng nay đã là một phố lớn, lộng lẫy vào bậc nhất trong kinh thành hoa lệ. Thế là chỉ trong ít lâu, cái phố Thánh Honoré đã thành là cái ngõ và hiệu ảnh Mỹ-Dung bên những nhà chóc giời và người của hàng đồ sộ đã thành một gian nhà tiêu tụy khách quá đường không thềm nhìn tới nữa!

Bởi vậy cảnh gia đình sung túc của ông Giắc chẳng bao lâu cũng thành ra túng thiếu và những bộ quần áo của thằng Bôn, con An và con Ly Ly đã nhiều lần phải vá mạng hay... xuống gấu ! Cả cặp mực kính của ông Giắc mỗi ngày cũng như một thêm mờ, ông bị chữa kính ảnh nhiều nên mắt ông kém dần và luôn luôn ông thấy ở trước mặt như có một làn khói mờ che kín ! - Thằng Bôn như đã hiểu biết cảnh túng thiếu của nhà,

7 | Đoạn Phim Cuối Cùng

nên mỗi khi con An đòi mua một thứ đồ chơi gì thì Bôn lại kéo em lại gần mà dịu-dàng bảo :

- Em ạ, đừng đòi thế ! cần gì phải mua đồ chơi khi anh có thể bày ra hàng trăm cách chơi rất ngộ !

Thì ra thằng bé tuy mới hơn 12 tuổi đầu đã nhận biết những cái nhìn buồn bã của cha nó khi ông thấy trong bữa cơm, vợ mình đã phải nhin bớt phần để cho đàn con khỏi đói. Nó cũng đã thấy trong lòng rung động khi dưới nhà có tiếng chuông bấm gọi, hai tiếng mau, một tiếng khoan tiếng chuông rất quen của ông chủ nhà, cha thằng Bôn đã phải vội vã lẫn vào trong buồng tối để cho vợ khát tiền nhà «xin ông hãy làm ơn cho chịu lại tháng này, nhà tôi đi vắng mấy hôm !» Và thằng Bôn để ý thấy lần nào ở trong buồng tối ra, ông Giác cũng rút khăn lau, không rõ là ông lau mồ hôi đọng giọt ở trên chiếc chán sớm răn hay là những giòng lệ chứa tràn ngoài khóe mắt !...

Đã có lần con An đòi mặc áo đẹp, thằng Bôn kéo nó ra chỗ vắng mà bảo nó rằng :

- Thôi, em ạ, cái áo cũ của em hãy còn đẹp chán, đừng may áo mới nữa !

Còn An phụng phịu :

- Nhưng em thích chiếc áo kia ?

Bôn kéo An lại cạnh mình, vuốt ve mái tóc như nhung của nó mà bảo :

- Nhưng em ạ, nhà độ này không có nhiều tiền... Em đòi may áo thì ba má sẽ phải buồn vì người lại sức nhớ đến cảnh túng thiếu ở nhà.

Con An hãy còn bé, nhưng nó cũng đã hiểu biết đôi chút. Tuy nó vẫn thích may áo mới như thường nhưng không giám đòi nữa. Và từ đó trong lòng đứa trẻ lên tám đã thoáng một chút buồn !

Riêng có con Ly-Ly là lúc nào cũng đùa, cũng cười như nắc nẻ, con bé năm nay mới vừa đầy 4 tuổi... Nó bụ bẫm trắng trẻo ngoan như con... chó và kháu như một con búp bê... Nhiều lần, thằng Bôn đã nưng niu em mà bảo :

- Chị An có một con búp bê sinh sản kháu khỉnh như thế này mà lại còn đòi đồ chơi, kẹo bánh hay quần áo mới thì thực là không tốt một chút nào cả !

Thấy đàn con như thế ông Giắc tuy sung sướng nhưng chẳng khỏi buồn vì ông nghèo, nếu ông có thì con ông chẳng phải như thế, nhiều khi gặp những ngày cùng quẩn quá, ông đã phải nhịn hẳn phần bánh của mình để

9 | Đoạn Phim Cuối Cùng

mua lấy hộp sữa cho con Ly-Ly vì nó lên cơn sốt, thầy thuốc bắt phải nhịn bữa ăn thường...

Cảnh nhà vẫn mỗi ngày một thêm túng quẫn vì lẽ trời mưa tuyết luôn, - thử hỏi trong lúc trời rét như cắt và mây vẫn u ám thế kia, còn ai sính đồ mà đi chụp ảnh nữa ! Ông Giắc ngồi buồn giở xem lại những tập album ảnh cũ, thời mà cửa hiệu khách vào chụp không lúc nào ngót.

Trong khi ấy thì bà Giắc lục lại những quần áo cũ để hoặc vá mạng lại cho chồng, hoặc chữa sửa lại cho các con mặc. Ba đứa trẻ thì ngồi ngay cạnh những chiếc phong đã cũ, lấy những hòn đá cuội trong chậu cây cảnh ra, sắp lên trên những hộp kính không để làm thành từng đoàn tàu, thuyền vận tải.

Thằng Bôn khéo chân tay, buộc những chiếc «tàu» nọ và chiếc «sà lan» kia, trong khi con An lại kéo còi mồm «tu tu» và con Ly-Ly thì vừa dậm chân, vừa giả làm máy kêu «sinh-sịch !».

Nhưng bỗng cầu thang có tiếng động. Tiếp đó là tiếng chân nhiều người đi lên... Ông Giắc mừng rỡ quá, vì đoán chắc đó là những người khách đến chụp ảnh, họ có lẽ đông đến ba bốn người và, ông Giắc tính nhẩm như vậy, - mỗi người chỉ chụp một tấm hình cỡ 4 phân,

6 phân thôi, cũng đã được một món tiền đủ dùng thừa thãi trong mấy hôm, và nếu mình khéo léo mời mọc thì biết đâu họ lại chẳng đứng chung vào chụp một bức ảnh lớn cỡ 9 phân 12 phân nữa !

Và ông vội vã gọi nhỏ bảo vợ :

- Bà mày hãy vào buồng trong mà khâu-vá đi. Có khách lên kia-kìa !...

Bà Giắc nghe nói luống cuống vội đứng lên, thu gọn đồ khâu lại, thì bọn khách đã lên ! Nhưng cái nụ cười vừa hé để tiếp khách của ông Giắc đã vội mím ngay lại vì... bọn khách ấy chỉ là... khách nợ !...

- Chào ông bà, thật ít khi tôi lại được hân hạnh được gặp cả ông lẫn bà ở nhà !

Lão Tô-Liên vừa nói mát, vừa cười khanh khách một cách khả ố vô cùng. Sau đó, lão lại tiếp luôn :

- Và hôm nay, chắc là ông và bà sẽ cho tôi tất cả số tiền chịu lại ba tháng nhà !

Ông Giắc luống cuống kéo ghế mời lão chủ nhà ngồi chơi, rồi lúng túng nói :

- Dạ, vâng, chúng tôi rất muốn làm hài lòng ông, khôn vì...

11 | Đoạn Phim Cuối Cùng

Chợt thấy bà Giắc có ý muốn lảng vào trong nhà trong, lão Tô Liên đã vội vã đứng lên, đến bên bà mà bảo :

- Kia, thế sao bà hẹn rằng đến tháng này thì bà trả cả tôi... Ông bà phát tài lắm, may bao nhiêu là quần áo thế này mà còn vẫn cứ kêu túng !

Vừa nói, lão vừa thọc tay vào đồ khâu, lục tung lên, thì ra lão ngờ rằng hai vợ chồng ông Giắc nói dối, có vật gì quý giá nên định cất dấu đi ! Nhưng lão đã phải thất vọng, suốt từ trên chí dưới, trong đồ khâu lão chỉ toàn thấy những quần áo cũ hoặc màu phai gần hết, hoặc rách tan như sơ mướp.

Lão bị thất vọng và bắt đầu không nói nhẹ nhàng nữa!

- Thế nào, vậy ra ông nhất định ở báo cô tôi ở đây phải không ?

Ông Giắc vừa xấu hổ vì thấy sau lão Tô-Liên còn có hai người đàn ông nữa, vừa lúng-túng không biết khát nợ bằng cách nào, ông ngập ngừng mãi mãi sau mới nói rằng :

- Xin ông tha lỗi cho, chúng tôi đâu có muốn thế !... Chúng tôi biết thế này là không phải lắm, nhưng...

Lão Tô Liên tác sát bảo :

- Không «nhưng» gì hết ! Ông phải trả ngay cho tôi.

Ông Giắc chấp tay lễ phép thưa :

- Chúng tôi phải như thế, chẳng qua là vì túng bán !

Lão Tô-Liên cười gằn, gật gù :

- Phải, túng bán vậy mà ông vẫn sống được như thường, ông cũng chẳng phải nhịn ăn bura nào, có mỗi một điều là ông không chịu trả tiền tôi, và tôi trông vào những nhà cho thuê thế này mà ăn, nếu ai cũng như ông cả thì chỉ tôi là chết đói...

Ngừng lại một lát, lão lại đập mạnh tay xuống bàn mà bảo :

- Nhưng, này tôi bảo cho mà biết, ông định chây với tôi chẳng được đâu, ông không có tiền trả thì có đồ đạc.

Và quay lại phía sau ông nói tiếp :

13 | Đoạn Phim Cuối Cùng

- Đây kia, tôi đã có đưa sẵn lại hai người đây, họ sẽ lấy đủ mấy thứ đáng giá tiền đủ ba tháng tiền nhà của tôi, còn thì bao nhiêu đồ đạc tôi sẽ bảo bỏ vớt ra đường hết, ông đã nghe chưa ?

Vừa nói lão Tô Liên vừa nhìn quanh quần như tính nhẩm sẵn trước xem mỗi thứ đồ đạc này liệu đáng giá bao nhiêu, rồi lão đột nhiên tiến lại trước mặt ông Giác quát :

- Nào, ông trả lời đi, ông có bằng lòng trả tiền tôi, hay không trả ?

Ông Giác phân uất, phân giận, sấm mặt mãi mãi mới nói được một câu :

- Xin ông nãy khoan cho tôi nói !

Nhưng lão Tô-Liên không muốn khoan gì hết, Lão ngoắt tay về phía sau, bảo hai người lực lưỡng :

- Hai bác trước hết hãy khiêng cho tôi chiếc máy ảnh này xuống, rồi tiếp đến bộ sa-lông rồi đến chiếc tủ !

Hai người kia gật đầu, và lập tức cúi xuống, định cùng khiêng chiếc máy ảnh, chẳng cần tháo chân ra nữa!

Nhưng ông Giác đã xông đến, đẩy họ ra, ông không thể nào chịu được cái cảnh chiếc máy ảnh kia, người

bạn trên mười năm trời của ông, bị bọn tàn ác kia mó đến !

Lão Tô Liên thấy hai người dừng tay không khiêng, quát :

- Kìa, sao hai bác không theo lời tôi mà làm đi !

Nhưng ông Giắc đã đứng chắn ngang trước chiếc máy mà bảo :

- Các người không được động vào chiếc máy ảnh này!

Lão Tô Liên quát mắt bảo :

- Chịu tiền của ta thì ta bắt đồ đạc. Không có lời thôi gì cả !

Ông Giắc gạt đầu bảo :

- Ta thiếu tiền nhà thì các người cứ việc thừa ta ở tòa án, các người không có phép động vào đồ đạc của ta bây giờ, ai mà không nghe lời thì ta kêu cảnh sát bây giờ !

Lão Tô-Liên không biết trả lời làm sao, chỉ dụ hai người kia :

- Kìa, sao không khiêng máy đi ?

15 | Đoạn Phim Cuối Cùng

Nhưng người nọ chỉ nhìn người kia không nhúc nhích, làm cho lão Tô-Liên tức giận quá, gắt :

- Vậy ra tôi bỏ tiền ra thuê các người đến đây để làm phỗng đấy à ?

Hai người kia cãi :

- Vẫn hay rằng ông trả tiền, nhưng chúng tôi khiêng đồ đạc của người ta một cách trái phép thì rồi ai ra tòa chịu tội cho tôi !

Lão Tô-Liên tức mình, sầm sầm bước xuống cầu thang, và trước khi ra khỏi nhà, còn ngoái lại mà dọa :

- Mi đừng tưởng yên được với ta ! Để rồi ta giao cho mõ tòa đến làm biên bản và niêm phong tất cả lại !

Ông Giắc gật đầu :

- Này, đừng có lôi thôi, có ra khỏi cửa nhà ta ngay, không có ta quăng chiếc ghế này xuống thì đừng có trách !

Thế là bọn Tô-Liên ba người đều vội vàng ra khỏi cửa hiệu ảnh Mỹ Dung, không dám nói thêm câu gì nữa.

Ông Giắc lau mồ-hôi chán ! Ngoảnh nhìn vợ ông hình như muốn nói mà chẳng nói nên lời... Bà Giắc nhìn chồng, rồi một lát, bảo :

- Tôi không ngờ ông nó hăng đến như vậy đây !

Ông Giắc thở dài :

- Thì đến lúc cần cũng phải cứng với lão già ấy chứ chẳng lẽ lại để chúng vắt đồ đạc của ta ra đường sao ?

Bà Giắc ngẫm nghĩ, dây lâu, rồi bàn với chồng rằng :

- Lão Tô Liên có vẻ tức tối, chắc chắn hẳn không chịu để nhà ta yên đâu !... Lão sẽ trả thù.

Ông Giắc gật đầu :

- Lão chẳng trả thù được gì hết, ngoài cách kiện chúng ta !

Bà Giắc tỏ vẻ lo lắng :

- Lẽ tất nhiên là lão kiện, và lúc đó, cũng lẽ tất nhiên ta phải trả... Khi không có trả thì lão lại sẽ có quyền được tịch biên những đồ vật của ta.

Ông Giắc thở dài :

17 | Đoạn Phim Cuối Cùng

- Thì cũng đành đợi đến lúc ấy chớ biết làm sao được!... Nói cho cùng, thì ta cũng vẫn có thể khất với tòa hẹn lại nửa tháng, hay một tháng may ra biết đâu...

Nhưng ông Giắc không giám nói những điều tưởng tượng may mắn có thể xảy ra vì... có lẽ chắc chắn không có gì có thể gọi là sẽ may mắn được.

Nhưng ông Giắc đã lo xa quá !

Từ lúc này, từ lúc biết bọn khách chỉ là... khách nợ thì thằng Bôn sợ hãi quá, đã vội vàng lôi con Ly-Ly và con An ra ngoài ban công vì nó chỉ sợ hai em nó được chứng kiến cái cảnh cha chúng bị lão Tô-Liên mắng mỏ hay dằn vặt. Nó càng sợ hãi hơn nữa khi thấy lão già độc ác hăm hở bước xuống đường, sau khi để lại mấy lời đe dọa. Con Ly-Ly định vào với bà Giắc nhưng Bôn lại bảo :

- Em hãy ở ngoài này đã, chốc nữa hãy vào. Ở đây, rồi anh cho xem cái này hay lắm cơ !

Bỗng nó thấy có một bọn đông, một đám cưới vừa làm lễ ở nhà thờ ra, đi ngang qua đó. Đám cưới này chỉ là một đám cưới bình dân thôi, nên chiếc xe hơi đã tàng tàng của một vị khách quý trong đám, chỉ đi thông thả đằng sau, trong khi họ hàng hai bên trai gái thông thả đi

hàng đôi về phía những phố nhỏ hẹp bên trong.

Thằng Bôn bỗng sực nhớ lại hồi trước kia, khi hiệu ảnh Mỹ Dung còn đương trong thời toàn thịnh nó vẫn thường được xem những đám cưới như thế và to hơn thế nữa, vào hiệu mà chụp ảnh làm kỷ niệm... Nhưng bây giờ...

Cái ý nghĩ buồn nản vừa thoáng đến thì bỗng có ý nghĩ khác đầy hy vọng tràn qua, đám cưới đi qua nhà Bôn bỗng thấy như dừng bước lại. Thằng Bôn trông thấy rõ ràng chú rể, cứng đờ trong bộ quần áo lễ phục còn nguyên nếp, đi khoác tay bà nhạc béo phục phịch, như khó thở trong bộ quần áo mới may quá chật, chú rể dừng bước rồi chỉ tay về phía hiệu ảnh Mỹ-Dung, ghé đầu nói nho nhỏ câu gì với bà nhạc. Bà này gật đầu ra vẻ ưng ý lắm, rồi lại quay sang nói chuyện với một ông già gầy loắt choắt đi ở phía sau mà thằng Bôn đoán là ông nhạc của chàng rể nó.

Tiếp đó, chàng rể lại đi lùi về phía cô dâu, nói rất nhiều, trong khi bọn phù rể xúm cả lại chỗ mấy cô phù dâu, vỗ tay ra vẻ hoan nghênh lắm !...

Thôi, thằng Bôn không còn nghi ngờ gì nữa rồi, cả bọn đám cưới đều đi rẽ cả sang bên hiệu ảnh, chắc chắn để lên chụp làm kỷ niệm !... không chậm một phút, Bôn

19 | Đoạn Phim Cuối Cùng

kéo tay con An và con Ly-Ly chạy vào trong nhà, qua phòng chụp ảnh, rồi gọi vội cha bảo rằng :

- Cha ôi, cha ! Có khách lên chụp ảnh mà đông người lắm !

Tiếp đó, ông Giắc cũng nghe thấy có nhiều tiếng cười nói ở ngay phía cầu thang, bà Giắc hốt hoảng vội lấy thúng khâu để chạy vào phòng trong, một tay ôm sốc ngang lưng con Ly-Ly làm cho con bé ngơ ngẩn không hiểu có việc gì xảy ra nữa...

* * *

Chùm đầu vào buồng vải đen để ngắm trong máy ảnh, ông thấy mướt mồ hôi chân, nhưng là những giọt mồ hôi sung sướng, ông càng thêm run tay khi bấm ảnh, khi nghe thấy chàng rể hay ông bố vợ, hay bọn phù rể nghịch ngợm dẫn :

- Ông chủ nhớ chụp cho thực đẹp nhé ! Chúng tôi còn chụp nhiều tấm nữa kia !

Thằng Bôn lăng xăng chạy góc này, qua góc khác, hoặc cầm gậy gạt những bức màn che ánh sáng ở trong phòng kính, hoặc cầm dựng bức khung vải trắng dùng để phản chiếu ánh sáng lên trên mặt người ngồi chụp...

Con An cũng ngoan ngoãn hết chạy đi lấy bó hoa để cô dâu cầm, lại theo lời cha đến kéo lại nếp áo của cô phù dâu.

Họ chụp nhiều lắm, có cả bức cô dâu, chú rể chụp đứng cạnh nhau cả người, có bức chỉ nửa người thôi và lần này thì cô dâu nghiêng đầu ghé sát hẳn vào vai chú rể, lại có cả bức riêng bọn phù dâu, phù rể chụp chung, có bức hai vợ chồng mới cưới chụp với bố mẹ vợ.

Và công phu hơn hết là bức chụp ảnh tất cả hai họ đứng súm quanh cô dâu, chú rể, vì mặc dầu ông Giắc đã nhiều lần dặn :

- Xin liệt vị quý ông, quý bà đứng yên cho, tôi bấm đây ạ.

Nhưng không, ông Giắc vẫn chưa bấm được vì đúng phút đó, một cô phù dâu vội kêu :

- Hãy khoan đã !

Và cô khác bảo :

- Để tôi chớp mắt cái đã !

Nhưng rồi, các kiểu ảnh cũng chụp xong, ông Giắc vào trong buồng tối để rửa kính cho mọi người xem ngay lúc bấy giờ, vì chú rể rất cẩn thận cứ nhất định đợi

21 | Đoạn Phim Cuối Cùng

xem cho thực được đã, nếu không thì còn chụp lại !

Và trong khi ông Giắc còn ở trong phòng tối, mọi người bàn tán với nhau, có người tỏ vẻ lo lắng bảo :

- Không biết có phải lúc ông chủ bấm, tôi vừa nhắm mắt lại không ?

Có cô phen nà :

- Tiếc quá giá tôi vén mái tóc lên cao chút nữa thì đẹp hơn !

Nhưng có người bi quan bảo rằng :

- Không biết chừng ảnh hồng phải chụp lại cả thì hay nhé !

Nhưng Bôn và An trong lòng phản đối câu nói này hết sức. Thực từ khi chúng khôn lớn, được ông Giắc cho ở lại trong phòng ảnh khi ông tiếp khách thì thực chúng chưa hề thấy lần nào mà cha chúng lại từ buồng ảnh bước ra với một câu thất vọng :

Đề chúng tôi chụp lại vì ảnh hơi xấu !

Bao giờ thẳng Bôn và con An cũng được thấy cha chúng vui vẻ cầm tấm kính còn ướt nước, dơ cao, và tuyên bố :

- Dạ, ảnh đẹp lắm ạ !

Và lần này cũng thế, ông Giắc ở trong buồng tối, mở cửa bước ra tay cầm một chiếc chậu sứ có ngâm nhiều kính ảnh, nhìn mọi người ông vui vẻ báo tin :

- Dạ, không một chiếc ảnh nào hỏng cả ạ !

Bọn đám cưới súm lại xem, tuy đen trắng không rõ, ai ai cũng vẫn cố nhìn cho được thấy hình mình ở trong kính ảnh, rồi họ thi nhau đòi cô dâu chú rể phải đặt in cho đủ mỗi người một chiếc ảnh và thế là một lát sau, ông Giắc đã có được một số tiền đặt khá lớn !...

* * *

Bọn khách đi rồi, ông Giắc mới soa tay sung-sướng bảo các con :

- Thôi, chúng ta không còn phải lo gì nữa rồi, nếu hôm nào nhờ trời cũng có được một bọn khách như thế này thì chẳng mấy chốc ta đã có thể dọn cửa hàng đến một phố lớn !

Ba Giắc vừa đếm lại số tiền của bọn khách vừa đặt, vừa nhìn chồng một cách vô cùng âu yếm và kính phục:

- Ông ạ, lúc ông ngắm ảnh, tôi đứng ở trong buồng nhòm ra thấy ông có những cử chỉ khoan thai rất đẹp.

23 | Đoạn Phim Cuối Cùng

Thằng Bôn cũng nắm áo mẹ mà bảo :

- Này, má ạ, thế nào rồi về sau con cũng mở hiệu ảnh, má nhé !

Bà Giắc mỉm cười sung sướng rồi nhìn chồng. Ông Giắc gật gù rồi lại nhìn con... lẽ tất nhiên vốn là người yêu nghề ông rất lấy làm hài lòng khi thấy con tỏ ý quý mến nghề cha !

Bỗng ông Giắc chợt nhớ, ông đã lâu vẫn có để trong chiếc hòm đựng kính một cuộn phim mà ông để mãi chưa có dịp chụp đến. Nguyên trước đây, trong hồi thịnh đạt ông vẫn được nhiều người gọi đi chụp ảnh có phong cảnh thiên nhiên ở ngoài trời, những lần đi chụp như thế này, dùng máy lớn chụp kính vừa nặng, vừa kèn càng, thực là không tiện, nên ông Giắc vẫn thường đem máy con chụp phim đi. Nhưng, trong hồi túng quẫn đây chiếc máy nhỏ đó, ông đã đem bán đi rồi... Vừa mãi bây giờ lục hòm ông mới thấy còn sót lại cuộn phim, ông chợt nhớ mình còn một chiếc máy ảnh nữa, hạng rẻ tiền, trông hình dáng như một chiếc hộp vuông - mà trước kia, ông đã từng đem ra, chỉ dẫn mọi cách chụp ảnh cho Bôn biết. Và sau đó, đã vài ba lần, Bôn đi chụp ảnh với chiếc máy kia đều có kết quả mỹ mãn. Muốn để thưởng cho con hôm nay đã nhanh nhẹn làm việc, ông Giắc cầm cuộn phim đưa cho Bôn mà bảo :

- Này, con lắp phim vào máy mà chụp... Nếu may ra thì phim thuy cũ mà chưa đến nổi mốc đâu !

Bôn cầm lấy cuộn phim, sung sướng quá, lập tức kéo tay An và Ly-Ly mà bảo :

- Nào, các em, đi rửa mặt mũi, rồi gỡ tóc lại đi, anh chụp ảnh cho !

* * *

Bôn chụp cho An và Ly-Ly đủ các kiểu. Chẳng mấy chốc mà con số phim trong máy ảnh đã quay đến con số năm rồi... Bôn tính đốt ngón tay, rồi nói :

- À, còn năm kiểu nữa, hay là bây giờ An đứng dựa vào chậu hoa kia, anh chụp cho...

An sực nhớ rằng Bôn chưa chụp chiếc nào, bèn nhắc :

- Thôi, bây giờ đến lượt anh chụp đi ! Anh để em bấm cho !

Bôn tắc dầu :

- Em bấm thế nào được, lại hỏng mất thôi và phí mất phim đi !...

Ông Giắc thấy thế, bảo :

25 | Đoạn Phim Cuối Cùng

- Thôi Bôn đứng ra kia, để ba chụp cho, và ba chụp thì chắc là không hỏng !

Bôn vâng lời, chải lại tóc, rồi ngồi xuống ghế, để cho ông Giắc ngắm và chụp. Ông chụp xong rồi, quay phim, vừa bảo :

- Còn hai kiểu nữa, để ba chụp nốt rồi rửa nhé !

Nhưng Bôn vội vàng giơ tay, cản lại :

- Đừng, ba ạ, ba để dành đấy cho con !

Ông Giắc hỏi :

- Con định chụp cái gì ?

Bôn gật đầu, bảo :

- Để con chờ chụp đám lính kỵ mã thường vẫn cưỡi ngựa đi qua nhà ta. Con thích chụp cái gì cần phải nhanh nhẹn, hoạt động.

Ông Giắc gật gù, nghĩ ngợi. Một lát ông bảo Bôn rằng :

- Vậy thì để về sau con đi làm phóng viên nhiếp ảnh cho các nhà báo lớn...

Bôn không hiểu, hỏi lại :

- Phóng viên nhiếp ảnh là gì, hờ ba ?

Ông Giắc cắt nghĩa :

- Phóng-viên nhiếp ảnh là những nhà báo chuyên việc đi lấy tin tức và chụp ảnh... Ví dụ như có một đám cháy xảy ra...

Bôn reo lên, nói :

- À, thôi, con biết rồi !... Chính con một hôm đi xem đám rước đèn ngày hội Chiến thắng đã thấy nhiều người giơ máy ảnh lên chụp... họ chụp nhanh lắm, vừa lên chỗ này bấm đã lại chạy ra chỗ khác bấm bức nữa rồi.

Ông Giắc gật đầu, bảo :

- Chính thế đó, làm nghề phóng viên nhiếp ảnh cần phải có tài nhanh nhẹn hoạt động, làm mới được... Tỉ-dụ có một nhân viên quan trọng nào...

Bôn kéo tay ông Giắc, ngắt lời :

- Cái gì là yếu nhân quan trọng ?

Ông Giắc cười, cắt nghĩa :

27 | Đoạn Phim Cuối Cùng

- Đó là những người danh giá, nổi tiếng, ai ai cũng chú ý muốn biết mặt... Trước đây mấy tháng, có hề Charlot qua chơi thành phố này, các nhà báo cắt riêng nhiều người luôn luôn đi theo để chụp ảnh đăng báo.

Ngừng lại một lát ông lại tiếp :

- Ngay bây giờ thì có Hoàng tử xứ Galles, hiện là thượng khách của thành phố Ba-Lê ta... Các báo thông-tin cố hết sức rình chụp ảnh và chưa có báo nào chụp được vì lễ hoàng tử rất không thích chụp ảnh, không cho ai phỏng vấn và đi về hết sức bí-mật, chưa hề có phóng viên nhiếp ảnh nào được thành công.

Bôn nghe nói, gật đầu, quả quyết :

- Nếu thế thì ba ạ, về sau thế nào con cũng làm nghề phóng viên nhiếp ảnh...

* * *

Ba ngày đã qua, rồi các ngày khác đến. Số tiền của bọn khách đám cưới chi tiêu vào việc này, việc khác đã không còn mấy nổi. Và sau nữa không còn ai đến chụp nữa ông Giắc phải đem bán vật tất cả các đồ chụp ảnh để lấy tiền nuôi trong gia đình.

Thằng Bôn thấy vậy nó buồn bã vô cùng.

- Chết chửa nếu vậy thì rồi biết làm sao ? Khách lên chụp nhà cũng không còn đủ vật liệu để chụp thì sống bằng cách nào được.

Thằng bé đương cố nghĩ hết cách xem mình có thể giúp cha mẹ được chút nào không. Bôn chợt nhớ đến chiếc máy ảnh vuông, nhỏ, cũ kỹ của mình, trong đó hãy còn hai kiểu ảnh nữa chưa chụp... Bôn gật gù, lẩm bẩm :

- Ta sẽ mang máy ảnh xuống mời khách qua đường. Thấy ta bé, chắc có nhiều người vui lòng chụp và như vậy, may ra ta sẽ có thể kiếm được ít nhiều tiền.

Nghĩ như vậy, thằng Bôn đem bàn việc này với con An. Con bé vui vẻ nói :

- Em bé hơn anh, vậy thì để em mời khách may ra có kết quả hơn... Khi thấy khách đã thuận rồi, em sẽ ra hiệu cho anh giơ máy ảnh lên bấm !...

Hai đứa nhỏ tính toán, sắp đặt công việc như vậy song đến lúc thực hành thì đâu có được dễ dàng như ý muốn. Thấy có một người ăn vận sang trọng, to béo, trên túi lưng lủng một chiếc giây đồng hồ vàng sáng loáng, con An vội vàng chạy ra... Nó cúi đầu, chập mủ,

29 | Đoạn Phim Cuối Cùng

và chào một cách rất là... quý phái theo đúng như trước đây, nó đã được tập chào khi đóng vai nữ tì của các vị hoàng hậu đời Lô-Y thập tứ trong vở kịch của nhà trường đem diễn.

Nhưng nó vừa mới khuyu chân, cúi chào thì ông to béo giây đồng hồ vàng đã quắc mắt, gạt tay bảo :

- Nhãi danh, làm cái trò trống gì đây ? ý muốn xin tiền hử, ông lại cho cái đá bây giờ !

Vừa nói, ông vừa hùng hổ giơ chân lên làm cho con An sợ quá, cầm đầu chạy miết !... Một lát sau lại có một người khách đi qua !... Người này tầm rất cao, hai mắt sắc sảo, tuy ăn vận tầm thường song có vẻ rất sang trọng lịch sự. An cũng theo như lần trước, - song cẩn thận hơn, nó vừa chào vừa mắt trước mắt sau định chạy... Người khách lạ lộ vẻ ngạc nhiên dừng bước, mỉm một nụ cười rất đẹp và nhân-từ hết sức hỏi rằng :

- Cái gì đó em ?

Con An đã sắp sẵn và nhẩm thuộc câu nói từ trước, lúc này bỗng nhiên đỏ bừng mặt, thẹn quá và luống cuống không nhớ câu gì hết. Mãi mãi con bé mới ngập-nghừng thưa :

- Dạ thưa ông, chúng cháu làm nghề chụp ảnh, anh cháu...

Đến đây, con An bỗng tịt mịt vì nó lúng túng chẳng biết nói thêm gì nữa, chỉ nhìn quanh để tìm anh, cầu cứu. May sao, thằng Bôn đến kịp, nó lễ phép cúi chào ông khách rồi thưa rằng :

- Thưa ông chúng cháu rất lấy làm hân hạnh được chụp hầu ông một bức ảnh...

Ông khách nhân-từ liếc nhìn chiếc máy ảnh cũ kỹ và rẻ tiền ở trong tay thằng Bôn rồi như đoán ra, hỏi :

- Chắc các em muốn kiếm tiền thêm giúp ba má ở nhà, nếu vậy thì ngoan lắm !... Nhà em ở đâu ?

Thằng Bôn then thùng chỉ tay về phía hiệu ảnh Mỹ-Dung... ông khách gật đầu, lẩm bẩm :

- Thôi chắc là ba má các em ôm cả...

Thằng Bôn rơm rớm nước mắt định thú thực cảnh nhà, nhưng nó chỉ nghẹn-ngào nói được một câu :

- Dạ, thưa ông, không, ba má cháu...

Nó nức nở khóc và chẳng nói được hết câu. Ông khách vỗ vai thằng Bôn, rồi dịu-dàng bảo :

31 | Đoạn Phim Cuối Cùng

- Thôi, em bắt tất phải nói thêm gì nữa ! Em bé thế mà đã biết chụp ảnh ta khen cho đó, vậy thì em chụp mấy bức cho ta đi !

Thằng Bôn mừng rỡ quá lập tức giơ máy ảnh lên ngắm nghía, lúc ấy thì con An ngoan ngoãn sửa lại mấy nếp áo cho ông khách... Bởi thằng Bôn bấm chụp liên tiếp hai kiểu... vì sự thực, trong máy ảnh của nó, lúc ấy, cũng chỉ còn có hai kiểu của đoạn phim cuối cùng...

Ông khách mỉm cười, rồi lấy ở ví ra một tờ giấy 500 quan đưa cho thằng Bôn... Bôn ngần ngại trả lời :

- Ông đưa đặt trước thế này thì nhiều quá, mà trả tiền lại thì chúng cháu không có !

Ông khách mỉm cười lắc đầu :

- Không ngại, các em cứ cầm cả lấy, không phải trả lại !

Rồi ông lại tiếp ngay :

- Và các em có thể đem tiêu dùng hết tất cả số bạc này, vì nếu ảnh được thì ta sẽ thuê in nhiều lắm... Ba hôm nữa, ta sẽ lại hiệu ảnh tìm các em.

Cầm số tiền lớn và cuộn phim lên, Bôn kể đầu đuôi câu chuyện cho cha mẹ nghe, ông Giắc tỏ vẻ lo lắng

bảo :

- Chết chữa, ta chỉ sợ hoặc con chụp hỏng, hoặc phim mốc thì nguy...

Thằng Bôn lắc đầu nói :

- Cha đừng sợ, ông khách tốt lắm, nếu ảnh được thì càng hay, nhược bằng có hỏng thì ba hôm nữa, ông ấy đến đây, cha sẽ chụp lại sợ gì.

Nhưng may mắn vô cùng, cả cuộn phim của Bôn chụp không hỏng chiếc nào cả, và nhất là hai kiểu chụp cho ông khách càng đẹp vì ánh sáng lấy rất đúng !

Ông khách ba hôm sau y hẹn đến lấy ảnh cũng phải gật gù khen, rồi nhân tiện hỏi chuyện ông Giắc. Thấy khách là người nhân hậu, ông Giắc không dấu diếm, kể rõ cảnh nhà. Ông kể vừa đến đoạn cuối thì bỗng thấy ngoài phố có tiếng nhiều người huyên náo, ông ngạc nhiên đứng giậy bước ra ngoài ban công xem, ở trong người khách lạ chỉ điềm nhiên, ngồi yên mà mỉm cười.

Ông Giắc kinh ngạc siết bao, khi thấy bọn người đứng dưới nhiều người cầm máy ảnh ồn ào hỏi nhau rằng :

- Thế nào, Hoàng Tử xứ Galles lại vào chụp ảnh ở đây ư ? Không có lẽ...

33 | Đoạn Phim Cuối Cùng

Hoàng Tử xứ Galles ! Trời ơi, vậy ra ông khách nhân hậu ấy chính là nơi hiện đương làm sôi nổi hết thầy dân chúng Ba Lê.

Như đột nhiên nảy ra ý kiến, Hoàng Tử lúc đã bước ra ngoài ban công, giờ cao mấy bức ảnh lên và dặt cả Bôn ra đứng cạnh mình, ra hiệu bảo mọi người yên lặng, Hoàng Tử lớn tiếng tuyên bố :

- Hoàng Tử đã hết sức lẩn tránh mà vẫn bị nhà nhiếp ảnh tí hon chụp được... Hoàng Tử rất lấy làm ưng ý vì mấy ảnh chụp ở hiệu Mỹ-Dung đẹp hơn hết mọi nơi.

Các phóng viên nhà báo lúc này tha hồ mà dơ cao máy ảnh lên chụp Hoàng tử, có cả Bôn đứng cạnh, trong khi nhiều phóng viên khác hấp tấp quay máy nói về nhà báo :

- A-lô ! A-lô ! Máy in đừng cho chạy vội ! Hãy sắp chữ cho đăng ngay lên trang nhất tin quan trọng này đã ! Có cả hai bức ảnh kèm theo đây ! A-lô ! Phải, ảnh, chỉ ba phút nữa là đưa về tòa-báo... Tít đặt năm cột đề rằng: Lần đầu tiên, Hoàng Tử xứ Galles bị một phóng viên nhiếp ảnh tí hon chụp được ở dừa phố, Hoàng Tử tuyên bố rất ưng ý nước ảnh của hiệu Mỹ Dung !

Tới đây, có lẽ các bạn đã đoán được kết quả câu chuyện thế nào rồi ! Bôn sau đó ba giờ đồng hồ đột nhiên đã thành ra người được nói đến nhiều nhất ở Ba-Lê và ở cả nước Pháp. Bôn được các báo lớn tranh nhau điều đình ký hợp đồng làm một chân phóng viên nhiếp ảnh lương tháng 1000 đồng. Và hiệu ảnh Mỹ Dung từ hôm đó hết thấy những ai là người lịch sự ở Ba-Lê đều đến chụp, mỗi người ít nhất là mười kiểu, làm cho ông Giắc phải mượn thêm ba, bốn người làm phụ nữa mà vẫn không xuể công việc !

Và buồn cười nhất là lão Tô Liên cũng đến năn nỉ với ông Giắc chụp cho một bức chân dung, dù có phải trả đất bằng mấy tháng tiền nhà, lão cũng bằng lòng, miễn là lão có được một bức hình do hiệu Mỹ-Dung chụp, tỏ ra rằng lão cũng là một người... lịch sự ở Ba-Lê !...